

УДК 342.951:352.9(477)

DOI <https://doi.org/10.32782/cuj-2023-2-2>**Захарченко Андрій Миколайович**

доктор юридичних наук, професор,
завідувач науково-дослідної лабораторії публічної безпеки громад
Донецького державного університету внутрішніх справ
ORCID: 0000-0002-6359-2475
Scopus-Author ID: 57217741037
Researcher ID: HGU-4126-2022

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ РОЗРОБЛЕННЯ РЕГІОНАЛЬНИХ І МІСЦЕВИХ ПРАВООХОРОННИХ ПРОГРАМ

У статті проаналізовано наявні підходи до розроблення регіональних і місцевих програм, спрямованих на підтримання публічної безпеки і порядку, протидію злочинності, сприяння діяльності правоохоронних органів. Наведено огляд нормативно-правових актів, що становлять правову основу розроблення таких програмних документів. На основі узагальненого аналізу різних регіональних (місцевих) правоохоронних програм, затверджених органами місцевого самоврядування та місцевими державними адміністраціями, охарактеризовано позитивні практики та типові недоліки, що допускаються під час розроблення таких документів. Окрему увагу зосереджено на питанні щодо співвідношення змісту регіональних (місцевих) правоохоронних програм із змістом регіональних стратегій розвитку (стратегій розвитку територіальних громад) та програм економічного і соціального розвитку відповідних адміністративно-територіальних одиниць.

За результатами проведеного дослідження сформовано рекомендації щодо удосконалення організаційно-правових засад розроблення регіональних і місцевих правоохоронних програм. Зокрема, для забезпечення дієвості та ефективності регіональних (місцевих) правоохоронних програм до таких програм запропоновано включати: заходи, спрямовані на покращення матеріально-технічної бази діяльності територіальних органів (підрозділів) Національної поліції, інших правоохоронних органів, громадських формувань з охорони громадського порядку, які фінансуватимуться у плановому періоді за рахунок коштів місцевих бюджетів; інші заходи, що спрямовані на посилення публічної безпеки і порядку, запобігання правопорушенням, і при цьому: а) потребують міжвідомчої взаємодії, тобто здійснюватимуться за участі різних суб'єктів на засадах координації їх діяльності; б) зорієнтовані на вирішення конкретних безпекових проблем, наявних у відповідному регіоні (населеному пункті).

Ключові слова: регіональна (місцева) правоохоронна програма, публічна безпека і порядок, запобігання злочинності.

Zakharchenko A. M. ORGANIZATIONAL AND LEGAL PRINCIPLES OF DEVELOPMENT OF REGIONAL AND LOCAL LAW ENFORCEMENT PROGRAMS

The article analyzes available approaches to the development of regional and local programs aimed at maintaining public safety and order, combating crime, and promoting the activities of law enforcement agencies. An overview of the normative legal acts that form the legal basis for the development of such program documents is given. On the basis of a generalized analysis of various regional (local) law enforcement programs approved by local self-government bodies and local state administrations, positive practices and typical shortcomings allowed during the development of such documents were characterized. Particular attention is focused on the issue of the correlation of the content of regional (local) law enforcement programs with the content of regional development strategies (strategies for the development of territorial communities) and economic and social development programs of the relevant administrative and territorial units.

Based on the results of the research, recommendations were made for improving the organizational and legal foundations of the development of regional and local law enforcement programs. In particular, in order to ensure the effectiveness of regional (local) law enforcement programs, it is proposed to include in such programs: measures aimed at improving the material and technical base of activities of territorial bodies (subdivisions) of the National Police, other law enforcement agencies, public formations for the protection of public order, which will be financed in the planning period at the expense of local budgets; other measures aimed at strengthening public safety and order, prevention of offenses, and at the same time: a) require interdepartmental interaction, that is, they will be carried out with the participation of various subjects on the basis of coordination of their activities; b) aimed at solving specific security problems existing in the relevant region (locality).

Key words: regional (local) law enforcement program, public safety and order, crime prevention.

Вступ. Одним з важливих засобів формування стійкого безпекового середовища на регіональному і місцевому рівнях є розроблення та виконання регіональних і місцевих програм, спрямованих на підтримання публічної безпеки і порядку, протидію злочинності, сприяння діяльності правоохоронних органів (далі – правоохоронні програми). Впродовж останніх років впровадження таких програм набуло значного поширення. Разом з тим рівень якості затверджуваних програм є різним. Деякі з них є достатньо змістовними, проте наявні й такі, що мають суто формальний (декларативний) характер або містять інші суттєві недоліки.

На цей час у загальнодержавних і локальних нормативно-правових актах не визначено особливості розроблення регіональних (місцевих) програм з питань забезпечення правоохоронної діяльності. Методичних документів, які б визначали ці особливості, нині також немає. Як наслідок, органам місцевого самоврядування і місцевим органам виконавчої влади не завжди вдається забезпечити якісну підготовку таких програм, і потенційні можливості цього засобу покращення рівня публічної безпеки і порядку використовуються не в повній мірі.

Окремі питання щодо розроблення регіональних (місцевих) програм правоохоронної спрямованості раніше вже були предметом уваги представників юридичної науки. Зокрема, слід відзначити наукові праці В.В. Голіни, С.Ю. Лукашевича, М.Г. Колодяжного та В.В. Кулікової, котрі аналізували регіональні (міські) програми запобігання (профілактики) злочинності та обґрунтували пропозиції стосовно удосконалення їх змісту, оцінки ефективності цих програм, узгодження їх з державною програмою запобігання злочинності [1; 2; 3, с. 173-223]. Також становить інтерес монографія О.О. Титаренка, присвячена дослідженню зарубіжного досвіду підготовки програм з протидії злочинності, в тому числі на муніципальному рівні [4]. Разом з тим низка організаційно-правових аспектів щодо розроблення регіональних (місцевих) правоохоронних програм потребує додаткового уточнення і конкретизації. Зокрема, це

стосується наявних підходів до формування комплексу заходів, що включаються до таких програмних документів.

Наведене вище обумовлює актуальність теми цієї статті, метою якої є обґрунтування рекомендацій щодо удосконалення організаційно-правових засад розроблення регіональних (місцевих) правоохоронних програм.

Матеріали та методи. Для досягнення поставленої мети проаналізовано низку правоохоронних програм, затверджених в різних регіонах і населених пунктах України. Опрацьовано положення законодавства, що становлять правову основу розроблення таких документів, а також вищевказані наукові праці, присвячені дослідженню відповідних питань.

В ході аналізу зазначених джерел застосовувались загальні та спеціальні методи наукового пізнання, зокрема, діалектичний, термінологічний методи, метод аналогії, аналітико-синтетичний, системно-структурний, формально-юридичний методи.

Результати. На цей час поняття «регіональна (місцева) правоохоронна програма» на законодавчому рівні не закріплено. Разом з тим, встановлюючи класифікацію державних цільових програм, стаття 3 Закону України «Про державні цільові програми» вирізняє, зокрема, правоохоронні програми, спрямовані на забезпечення правоохоронної діяльності, боротьби із злочинністю та державної безпеки [5]. З огляду на це, у межах цього дослідження поняття «регіональні (місцеві) правоохоронні програми» за аналогією вживається як таке, що узагальнено позначає різні програмні документи, які затверджуються органами місцевого самоврядування та/або місцевими державними адміністраціями і передбачають здійснення заходів, спрямованих на сприяння діяльності правоохоронних органів, посилення публічної безпеки і порядку, запобігання правопорушенням на території відповідних регіонів (населених пунктів).

Правова основа розроблення регіональних (місцевих) правоохоронних програм представлена рамковими положеннями законів України «Про місцеве самоврядування в Україні» (п. 22 ч. 1 ст. 26, п.п. 1 п. «а» ст. 27) [6],

«Про місцеві державні адміністрації» (п. 1 ст. 17) [7], згідно з якими до компетенції органів місцевого самоврядування та місцевих державних адміністрацій віднесено підготовку та затвердження програм соціально-економічного та культурного розвитку відповідних адміністративно-територіальних одиниць, цільових програм з інших питань місцевого самоврядування. Поряд із цим вищеназваними законами передбачено певні повноваження органів місцевого самоврядування та місцевих державних адміністрацій щодо забезпечення законності і правопорядку, зокрема:

сприяння діяльності органів прокуратури, юстиції, служби безпеки, Національної поліції; здійснення контролю за забезпеченням громадської безпеки і порядку під час проведення масових заходів; утворення комісій з питань боротьби зі злочинністю, спрямування їх діяльності; вирішення спільно з відповідними органами Національної поліції питань щодо створення належних умов для служби та відпочинку поліцейських (ст. 38 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»);

забезпечення здійснення заходів щодо охорони громадської безпеки і порядку, боротьби зі злочинністю; здійснення заходів щодо організації правового інформування і виховання населення; забезпечення здійснення заходів щодо соціальної адаптації осіб, які відбували покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк (ст. 25 Закону України «Про місцеві державні адміністрації») [7].

Враховуючи положення законодавства, якими унормовано відносини стосовно розроблення програмних документів загальнодержавного рівня (закони України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» [8], «Про державні цільові програми», Порядок розроблення та виконання державних цільових програм, затверджений постановою Кабінету Міністрів України [9]), деякі місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування розробили за аналогією власні нормативно-правові акти, якими встановлено загальні вимоги до розроблення регіональних (місцевих) програм [10;

11; і ін.]. Дія цих нормативно-правових актів поширюється й на розроблення регіональних (місцевих) програм правоохоронної спрямованості.

Назви і структура регіональних (місцевих) правоохоронних програм не є уніфікованими. Зокрема, у різних регіонах (населених пунктах) затверджено програми забезпечення публічної безпеки та правопорядку [12], профілактики злочинності [13], боротьби із злочинністю [14], забезпечення законності, правопорядку, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян та оборонної роботи [15], сприяння діяльності поліції [16], тощо.

Узагальнений аналіз різних правоохоронних програм, затверджених органами місцевого самоврядування та місцевими державними адміністраціями, свідчить про наявність як позитивних практик, так і певних недоліків, що допускаються під час розроблення таких документів.

Зокрема, схвальної оцінки заслуговує практика, за якої до регіональних (місцевих) програм включаються конкретні заходи, які здійснюватимуться органами місцевого самоврядування (місцевими державними адміністраціями) для покращення матеріально-технічного забезпечення діяльності територіальних органів (підрозділів) Національної поліції та інших правоохоронних органів, що створює умови для більш ефективного виконання останніми покладених на них завдань. Наприклад, Комплексною програмою забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання безпеки і порядку у Житомирській області на 2021 – 2025 роки передбачено, зокрема, придбання для Головного управління Національної поліції в Житомирській області за рахунок коштів бюджетів органів місцевого самоврядування планшетних пристроїв, нагрудних відеореєстраторів (бодікамер), сучасних засобів радіозв'язку, проведення ремонту адміністративних будівель місцевих відділів поліції, і ін. [17].

Обґрунтованим є й підхід, за якого до програм включаються заходи, які спільно здійснюватимуться у плановому періоді уповноваженими структурними підрозділами

місцевих рад (місцевих державних адміністрацій), територіальними підрозділами Національної поліції та іншими органами (за попереднім узгодженням). Наприклад, одним із заходів, передбачених Комплексною програмою профілактики злочинності в Кіровоградській області на 2021-2025 роки, є організація і проведення спільних профілактичних рейдів, спрямованих на соціальний і правовий захист дітей, запобігання їх бездоглядності та безпритульності, влаштування безпритульних та бездоглядних дітей до закладів соціального захисту. Виконавцями цього заходу визначено Головне управління Національної поліції в Кіровоградській області, департаменти освіти і науки, охорони здоров'я, службу у справах дітей облдержадміністрації, обласний центр соціальних служб, райдержадміністрації, виконавчі комітети міських, селищних, сільських рад [18].

Поряд із цим привертає увагу те, що у багатьох випадках до регіональних (місцевих) програм включаються заходи, які відповідно до вимог законодавства мають повсякденно здійснюватися територіальними підрозділами Національної поліції (чи інших правоохоронних органів) незалежно від рішень органів місцевого самоврядування або місцевих державних адміністрацій. Зокрема, це стосується здійснення аналізу стану криміногенної обстановки на відповідній території, організації постійного інформування населення про результати своєї діяльності, забезпечення своєчасного виявлення і знешкодження вибухонебезпечних об'єктів, організації добровільної зброї населенням, тощо. Зазначений підхід до формування програмних заходів здається помилковим, адже органи Національної поліції зобов'язані здійснювати такі заходи й за відсутності затвердженої правоохоронної програми.

Ще один поширений недолік полягає у тому, що при визначенні переліку програмних заходів нерідко використовуються надто загальні (розпливчасті) формулювання, які охоплюють широкий спектр можливих дій (як-то, «організувати та проводити комплексні оперативно-профілактичні операції та відпрацювання, направлені на стабілізацію

криміногенної ситуації, забезпечення захисту прав і свобод мешканців громади» [19], «проводити заходи з встановлення осіб, причетних до вчинення злочинів насильницько-майнової спрямованості» [20], тощо). На цей аспект раніше вже звертали увагу В.В. Голіна, С.Ю. Лукашевич та М.Г. Колодяжний, котрі констатували, що майже в усіх регіональних програмах запобігання злочинності відсутнє дотримання принципу конкретності, реальності [3, с. 200].

В цьому ракурсі заслуговує підтримки думка вищезазначених науковців стосовно того, що зміст заходів (приписів) у розділах регіональних програм запобігання злочинності необхідно максимально конкретизувати, ставлячи перед суб'єктом (суб'єктами) реальну мету, спосіб її досягнення, строки, ресурсне забезпечення тощо [2, с. 53]. Цілком актуальним залишається й зауваження цих науковців щодо шаблонного характеру прийнятих у різних регіонах програмних документів, незазначення у них специфічних регіональних проблем у сфері запобігання злочинності на тій чи іншій території (тоді як регіональні (міські) програми запобігання злочинності повинні враховувати місцеві особливості, специфіку криміногенної ситуації в регіоні (місті) [1, с. 77-78].

З урахуванням зазначеного, слід також погодитися з думкою У. Шадської, яка наголошує, що місцева програма має бути не просто формальним документом, а проявом активізації локальних ініціатив, які покликані вирішити конкретні проблеми на певній території. Натомість нині в Україні практично немає практик комплексного аналізу загроз на локальному рівні, у яких, серед іншого, була би врахована думка громади [21, с. 80].

У розвиток цієї тези варто наголосити, що чинним Законом України «Про Національну поліцію» (ст. 11) встановлено припис, згідно з яким діяльність поліції має здійснюватися в тісній співпраці та взаємодії з населенням, територіальними громадами та громадськими об'єднаннями на засадах партнерства і спрямовуватися на задоволення їхніх потреб. З метою визначення причин та/або умов учинення правопорушень планування службової

діяльності органів і підрозділів поліції здійснюється з урахуванням специфіки регіону та проблем територіальних громад [22]. Наведений припис становить підґрунтя й для врахування цієї специфіки під час підготовки регіональних (місцевих) правоохоронних програм за участю територіальних органів (підрозділів) поліції.

За такого підходу формуванню комплексу програмних заходів має обов'язково передувати вивчення громадської думки щодо кола проблемних безпекових питань, які найбільше турбують жителів певного регіону (населеного пункту) і потребують вирішення у найближчій або середньостроковій перспективі. Для з'ясування громадської думки доцільним є проведення зустрічей розробників програм з представниками органів самоорганізації населення і громадських формувань з охорони громадського порядку, опитування у різних спосіб певних цільових груп, оприлюднення проектів підготовлених програм з метою одержання зауважень і пропозицій від заінтересованих осіб, проведення відкритих обговорень підготовлених проектів програм, тощо.

В контексті досліджуваних питань слід також відзначити, що поряд із регіональними (місцевими) цільовими програмами чинне законодавство України передбачає можливість (а подекуди – необхідність) затвердження на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях й інших програмних документів, які тією чи іншою мірою також стосуються забезпечення законності і правопорядку. Зокрема, йдеться про такі програмні документи, як:

– державні цільові правоохоронні програми (ст. 3 Закону України «Про державні цільові програми»);

– Стратегія громадської безпеки та цивільного захисту України (ст. 29 Закону України «Про національну безпеку України» [23]);

– Державна стратегія регіонального розвитку України, регіональні стратегії розвитку, стратегії розвитку територіальних громад (ст. 7 Закону України «Про засади державної регіональної політики» [24]);

– програми економічного і соціального розвитку Автономної Республіки Крим, областей,

районів, міст, селищ, сіл на короткостроковий період (ст. 4 Закону України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України»).

З урахуванням наведеного постає питання щодо співвідношення змісту регіональних (місцевих) правоохоронних програм та інших програмних документів, зазначених вище. В цьому ракурсі доволі слушною є думка В.В. Голіни стосовно того, що регіональні (міські) програми запобігання злочинності обов'язково повинні враховувати і розвивати державну програму запобігання злочинності. За формою і строками, за назвою, змістом розділів та заходів регіональні програми слід ретельно узгоджувати з чинною державною програмою [1, с. 78].

Зазначення на необхідність кореляційного зв'язку між програмними документами загальнодержавного, регіонального та місцевого рівнів простежується й у тексті Закону України «Про засади державної регіональної політики». А саме, в цьому Законі йдеться про принцип координації – взаємозв'язку та узгодженості довгострокових стратегій, планів і програм розвитку на державному, регіональному та місцевому рівнях (п. 6 ч. 1 ст. 3). Передбачено, що регіональні стратегії розвитку мають узгоджуватися із стратегічними цілями і пріоритетами, що визначені Державною стратегією регіонального розвитку України. В свою чергу проекти стратегій розвитку територіальних громад мають розроблятися з урахуванням пріоритетів, що визначені Державною стратегією регіонального розвитку України та відповідними регіональними стратегіями розвитку (ст. ст. 10, 11¹ Закону).

Разом з тим, як свідчить практика, такий принцип реалізується не в повній мірі. Зокрема, Державною стратегією регіонального розвитку на 2021-2027 роки, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 р. № 695, передбачено такі завдання за напрямом «Розвиток інфраструктури безпеки», як: сприяння утворенню у територіальних громадах центрів безпеки як інтегрованих структур з єдиною комунікацією відповідно до актів законодавства у сфері захисту населення і територій від пожеж та

надзвичайних ситуацій, забезпечення громадського порядку, охорони здоров'я населення (з пожежно-рятувальними підрозділами, поліцейськими станціями та бригадами екстреної (швидкої) медичної допомоги); забезпечення організації виконання на базі центрів безпеки системи оповіщення населення про загрозу або виникнення надзвичайної ситуації; створення умов для співпраці територіальних громад з поліцейськими, закріпленими за поліцейськими ділянками в територіальних громадах, щодо охорони правопорядку та профілактики злочинів у територіальних громадах [25]. Водночас аналіз затверджених регіональних стратегій розвитку на період до 2027 року [26] дозволяє констатувати, що у багатьох із них вищевказані завдання не відображені взагалі.

Неврахування принципу координації призводить до ситуації, за якої на державному, регіональному та місцевому рівнях відбувається формування невпорядкованого масиву програмних документів з різними термінами дії, що визначають планові завдання і заходи в одних і тих самих сферах суспільних відносин, і при цьому не є взаємоузгодженими за змістом. Зазначене стосується й програмних документів, що містять положення правоохоронної спрямованості.

Зважаючи на це, для уникнення такої ситуації під час розроблення регіональних (місцевих) правоохоронних програм потрібно враховувати довгострокові цілі та пріоритети у сфері забезпечення законності і правопорядку, заздалегідь визначені регіональними стратегіями розвитку (стратегіями розвитку територіальних громад), а також відповідними програмними документами загальнодержавного рівня. Водночас зміст регіональної (місцевої) правоохоронної програми має бути узгодженим із змістом програми економічного і соціального розвитку області (району, міста, селища, села): ці програмні документи мають співвідноситись як «спеціальне» та «загальне». При цьому регіональні (місцеві) правоохоронні програми включаються до переліку програм, які передбачається фінансувати в наступному році, з оформленням такого переліку як додатку до

програми економічного і соціального розвитку області (району, міста, селища, села) на короткостроковий період (як це передбачено Типовою структурою програми економічного і соціального розвитку, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 26 квітня 2003 р. № 621 [27]).

На цей час безпосередніми розробниками регіональних (місцевих) правоохоронних програм у більшості випадків виступають територіальні органи (підрозділи) Національної поліції або структурні підрозділи місцевих рад (місцевих державних адміністрацій), до компетенції яких належать питання взаємодії з правоохоронними органами. Роль інших органів і організацій у підготовці таких програм, як правило, зводиться до погодження розробленого проекту програми, і в поодиноких випадках – внесення до нього точкових змін. Зазначене є однією з причин «шаблонності» затверджених програмних документів: іноді програми, затверджені у різних населених пунктах однієї області (району) є майже ідентичними за змістом.

З урахуванням цього, виправленню такої ситуації може сприяти створення за розпорядженням голів місцевих державних адміністрацій (сільських, селищних, міських голів) міжвідомчих робочих груп з питань розробки регіональних (місцевих) правоохоронних програм із включенням до складу таких груп представників різних структурних підрозділів відповідної місцевої ради або місцевої державної адміністрації (як-то управління (департаменти) взаємодії з правоохоронними органами, управління фінансів, управління сім'ї, молоді та спорту, управління освіти, служби у справах дітей і ін.), а також представників територіальних органів (підрозділів) Національної поліції, інших правоохоронних органів, громадських формувань з охорони громадського порядку (за згодою), тощо. У разі належної організації роботи таких колегіальних органів у підготовлених ними програмних документах може бути передбачено широке коло конкретних заходів, спрямованих на покращення безпекової ситуації у відповідному регіоні (населеному пункті).

Ще одне проблемне питання полягає у тому, що під час формування заходів регіональних (місцевих) правоохоронних програм їх розробники у багатьох випадках не визначають механізм подальшого контролю за виконанням таких програм. Як наслідок, після затвердження програм такий контроль проводиться довільним чином, що ускладнює здійснення об'єктивної оцінки їх результативності.

Водночас на практиці є й позитивні приклади щодо регламентації зазначеного питання. Серед них, зокрема, можна відзначити Комплексну обласну програму «Правопорядок на 2021-2025 роки», затверджену Сумською обласною радою. Ця програма містить окремий розділ «Контроль за виконанням Програми», в якому передбачено, що учасники та виконавці програми щокварталу до 10 числа наступного за звітним періодом надають інформацію про виконання програми управлінню оборонної роботи, забезпечення законності та правопорядку облдержадміністрації. Зазначений структурний підрозділ узагальнює надану інформацію та подає її на розгляд голові облдержадміністрації та профільній постійній комісії обласної ради до 1 лютого та до 1 серпня протягом 2021-2025 років [28].

Висновки. На основі проведеного дослідження можна сформулювати такі рекомендації щодо удосконалення організаційно-правових засад розроблення регіональних і місцевих правоохоронних програм:

1) для забезпечення дієвості та ефективності регіональних (місцевих) правоохоронних програм до таких програм доцільно включати:

заходи, спрямовані на покращення матеріально-технічної бази діяльності територіальних органів (підрозділів) Національної поліції, інших правоохоронних органів, громадських формувань з охорони громадського порядку, які фінансуватимуться у плановому періоді за рахунок коштів місцевих бюджетів;

інші заходи, що спрямовані на посилення публічної безпеки і порядку, запобігання правопорушенням, і при цьому: а) потребують міжвідомчої взаємодії, тобто здійснюватимуться за участі різних суб'єктів (за попереднім узгодженням з кожним виконавцем) на засадах координації їх діяльності; б) зорієнтовані на вирішення конкретних безпекових проблем, наявних у відповідному регіоні (населеному пункті);

2) під час розроблення регіональних (місцевих) правоохоронних програм слід враховувати довгострокові цілі та пріоритети у сфері забезпечення законності і правопорядку, заздалегідь визначені регіональними стратегіями розвитку (стратегіями розвитку територіальних громад) і відповідними програмними документами загальнодержавного рівня, а також узгоджувати зміст вищезазначених програм із програмами економічного і соціального розвитку відповідної області (району, міста, селища, села);

3) для розроблення проектів регіональних (місцевих) правоохоронних програм доцільно створювати міжвідомчі робочі групи із включенням до їх складу представників профільних структурних підрозділів відповідної місцевої ради (місцевої державної адміністрації), територіальних органів (підрозділів) Національної поліції, інших правоохоронних органів, громадських формувань з охорони громадського порядку (за згодою);

4) до зазначених програм необхідно включати положення щодо механізму здійснення контролю за станом їх виконання (із визначенням органу, відповідального за здійснення такого контролю, та встановленням конкретних строків подання та узагальнення інформації про хід і результати виконання програми).

Враховання наведених рекомендацій сприятиме покращенню якості регіональних (місцевих) правоохоронних програм, а відповідно – зміцненню безпекового середовища. Разом з тим питання стосовно оцінки ефективності таких програм має стати предметом подальших наукових досліджень.

Література

1. Голіна В.В., Лукашевич С.Ю., Колодяжний М.Г. та ін. Регіональні (міські) програми запобігання злочинності: досвід емпіричного дослідження. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2009. Вип. 18. С. 66-79.

2. Голіна В.В., Колодяжний М.Г. Співвідношення державної програми, плану і регіональних планів запобігання злочинності в Україні. *Юрист України*. 2011. № 3. С. 50-54.
3. Голіна В.В., Лукашевич С.Ю., Колодяжний М.Г. Державне програмування і регіональне планування заходів запобігання злочинності в Україні: Монографія / За заг. ред. В.В. Голіни. Х.: Право, 2012. 304 с.
4. Титаренко О.О. Зарубіжний досвід програмування протидії злочинності: можливості для України: Монографія. К.: ФОП Маслаков, 2019. 192 с.
5. Про державні цільові програми: Закон України від 18 березня 2004 р. № 1621-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 25. Ст. 352. (Із змінами).
6. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 р. № 280/97-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1997. № 24. Ст. 170. (Із змінами).
7. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 9 квітня 1999 р. № 586-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 20-21. Ст. 190. (Із змінами).
8. Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України: Закон України від 23 березня 2000 р. № 1602-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 25. Ст. 195. (Із змінами).
9. Про затвердження Порядку розроблення та виконання державних цільових програм: Постанова Кабінету Міністрів України від 31 січня 2007 р. № 106. *Офіційний вісник України*. 2007. № 8. Ст. 313.
10. Порядок розроблення регіональних цільових програм, фінансування, моніторингу та звітності про їх виконання: Затверджено розпорядженням Луганської обласної державної адміністрації, Луганської обласної військово-цивільної адміністрації від 19 квітня 2021 р. № 260. URL: https://ips.ligazakon.net/document/view/LU210103?an=19&ed=2021_04_19
11. Порядок розроблення міських цільових та комплексних програм, моніторингу та звітності про їх виконання: Затверджено розпорядженням Одеського міського голови від 8 листопада 2016 р. № 1115. (Із змінами). *Офіційний сайт міста Одеса*. URL: <https://omr.gov.ua/ua/open-city/programs/poryadok-razrabotki-gorodskih-programm>
12. Про затвердження Програми «Забезпечення публічної безпеки та правопорядку на території Першотравневської сільської ради на 2020-2022 роки»: Рішення Першотравневської сільської ради Нікопольського району Дніпропетровської області від 20 грудня 2019 р. № 1024-27/VII. URL: <https://pershotravnevskia.otg.dp.gov.ua/rishennya-gromadi/pro-zatverdzhennya-programi-zabezpechennya-publichnoyi-bezpeki-ta-pravoporyadku-na-teritoriyi-pershotravnevskoyi-silskoyi-radi-na-2020-2022-roki>
13. Про затвердження «Програми профілактики злочинності на території Деражнянської міської територіальної громади на 2021-2025 року»: Рішення Деражнянської міської ради Хмельницької області від 14 січня 2021 р. № 6. URL: <https://der.org.ua/wp-content/uploads/6.-Pro-zatverdzhennya-Programy-profilaktyky-1-1.pdf>
14. Про Обласну комплексну програму профілактики правопорушень та боротьби із злочинністю на 2021 – 2023 роки: Розпорядження голови Рівненської обласної державної адміністрації від 16 лютого 2021 р. № 105. URL: <https://www.rv.gov.ua/npas/pro-oblasnu-kompleksnu-programu-profilaktiki-pravoporushen-ta-borotbi-iz-zlochinnistyu-na-2021-2023-roki-105-2021>
15. Про Комплексну програму щодо забезпечення законності, правопорядку, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян та оборонної роботи на 2021 – 2027 роки: Рішення Полтавської обласної ради від 23 лютого 2021 р. № 131. URL: https://uns.adm-pl.gov.ua/?page_id=2150
16. Про затвердження Програми сприяння діяльності управління патрульної поліції в Закарпатській області Департаменту патрульної поліції на 2022 – 2025 роки: Рішення Тячівської міської ради Закарпатської області від 14 липня 2022 р. № 1551. URL: <https://tyachiv-city.gov.ua/docs/1255738/>
17. Про комплексну Програму забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримки публічної безпеки і порядку у Житомирській області на 2021 – 2025 роки: Рішення Житомирської обласної ради від 27 травня 2021 р. № 71. URL: <https://zt.gov.ua/index.php/ofitsijni-dokumenti/normativni-dokumenti/rishennya-oblasnoji-radi>
18. Комплексна програма профілактики злочинності в Кіровоградській області на 2021-2025 роки: Затверджено рішенням Кіровоградської обласної ради від 19 лютого 2021 р. № 57. URL: <https://oblrada.kr.ua/decission/2757/pro-zatverdzhennya-kompleksnoi-programi-profilaktiki-zlochinnosti-v-kirovogradskij-oblasti-na-2021-2025-roki-26-02-2021>
19. Комплексна програма профілактики злочинності і правопорушень на 2021-2025 роки: Затверджено рішенням Смолинської селищної ради від 23 лютого 2021 р. № 72. URL: <https://smolino-rada.gov.ua>
20. Про затвердження Комплексної програми профілактики злочинності та вдосконалення системи захисту конституційних прав і свобод громадян по Баштанській міській раді на 2017-2021 роки: Рішення Баштанської міської ради від 6 квітня 2017 р. № 6. URL: <https://sheriffua.org/Media/files/documents/63f129f80b4c6e049d41effd28cd1086.pdf>

21. Шадська У. Безпека громади – пошук спільних рішень : навчальний посібник. Київ, 2018. 154 с.
22. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 р. № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40-41. Ст. 379. (Із змінами).
23. Про національну безпеку України: Закон України від 21 червня 2018 р. № 2469-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 31. Ст. 241. (Із змінами).
24. Про засади державної регіональної політики: Закон України від 5 лютого 2015 р. № 156-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 13. Ст. 90. (Із змінами).
25. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки: Постанова Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 р. № 695. *Офіційний вісник України*. 2020. № 67. Ст. 2155.
26. Регіональні стратегії розвитку на період до 2027 року. Офіційний веб-сайт Міністерства розвитку громад та територій України. URL: <https://www.minregion.gov.ua/napryamki-diyalnosti/derzhavna-rehional-na-polityka/strategichne-planuvannya-regionalnogo-rozvitku/strategichne-planuvannya-regionalnogo-rozvytku-na-period-do-2027-roku/regionalni-strategiyi-rozvytku-na-period-do-2027-roku/>
27. Про розроблення прогностичних і програмних документів економічного і соціального розвитку та складання проектів Бюджетної декларації та державного бюджету: Постанова Кабінету Міністрів України від 26 квітня 2003 р. № 621. *Офіційний вісник України*. 2003. № 18. № 64. Ст. 834. (Із змінами).
28. Про Комплексну обласну програму «Правопорядок на 2021-2025 роки»: Рішення Сумської обласної ради від 23 липня 2021 р. URL: <http://www.prav-org.sm.gov.ua/index.php/uk/programi-rozvitku>

References

1. Holina V.V., Lukashevych S.Iu., Kolodiaznyi M.H. ta in. (2009) Rehionalni (miski) prohramy zapobihannya zlochynnosti: dosvid empirychnoho doslidzhennia [Regional (urban) crime prevention programs: experience of empirical research]. *Pytannia borotby zi zlochynnistiu*. Vyp. 18. S. 66-79. [in Ukrainian]
2. Holina V.V., Kolodiaznyi M.H. (2011) Spivvidnoshennia derzhavnoi prohramy, planu i rehionalnykh planiv zapobihannya zlochynnosti v Ukraini [Correlation of the state program, plan and regional crime prevention plans in Ukraine]. *Yuryst Ukrainy*. № 3. S. 50-54. [in Ukrainian]
3. Holina V.V., Lukashevych S.Iu., Kolodiaznyi M.H. (2012) Derzhavne prohramuvannia i rehionalne planuvannia zakhodiv zapobihannya zlochynnosti v Ukraini [State programming and regional planning of crime prevention measures in Ukraine]: *Monohrafiia / Za zah. red. V.V. Holiny. – Kh.: Pravo*, 2012. 304 s. [in Ukrainian]
4. Tytarenko O.O. (2019) Zarubizhnyi dosvid prohramuvannia protydii zlochynnosti: mozhlyvosti dlia Ukrainy [Foreign experience in crime prevention programming: opportunities for Ukraine]: *Monohrafiia. K.: FOP Maslakov*, 192 s. [in Ukrainian]
5. Pro derzhavni tsilovi prohramy: Zakon Ukrainy vid 18 bereznia 2004 r. № 1621-IV [On state targeted programs: Law of Ukraine dated March 18, 2004]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 2004. № 25. St. 352. [in Ukrainian]
6. Pro mistseve samovriaduvannia v Ukraini: Zakon Ukrainy vid 21 travnia 1997 r. № 280/97-VR [On local self-government in Ukraine: Law of Ukraine of May 21, 1997]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 1997. № 24. St. 170. [in Ukrainian]
7. Pro mistsevi derzhavni administratsii: Zakon Ukrainy vid 9 kvitnia 1999 r. № 586-XIV [On local state administrations: Law of Ukraine dated April 9, 1999]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 1999. № 20-21. St. 190. [in Ukrainian]
8. Pro derzhavne prohnozuvannia ta rozroblennia prohram ekonomichnogo i sotsialnogo rozvytku Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 23 bereznia 2000 r. № 1602-III [On state forecasting and development of economic and social development programs of Ukraine: Law of Ukraine dated March 23, 2000]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 2000. № 25. St. 195. [in Ukrainian]
9. Pro zatverdzhennia Poriadku rozroblennia ta vykonannia derzhavnykh tsilovykh prohram: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 31 sichnia 2007 r. № 106 [On the approval of the Procedure for the development and implementation of state target programs: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated January 31, 2007.]. *Ofitsiinyi visnyk Ukrainy*. 2007. № 8. St. 313. [in Ukrainian]
10. Poriadok rozroblennia rehionalnykh tsilovykh prohram, finansuvannia, monitorynhu ta zvitnosti pro yikh vykonannia: Zatverdzheno rozporiadzhenniam Luhanskoï oblasnoi derzhavnoi administratsii, Luhanskoï oblasnoi viiskovo-tsyvilnoi administratsii vid 19 kvitnia 2021 r. № 260 [The procedure for the development of regional target programs, financing, monitoring and reporting on their implementation: Approved by the order of the Luhansk Regional State Administration, the Luhansk Regional Military-Civil Administration of April 19, 2021]. URL: https://ips.ligazakon.net/document/view/LU210103?an=19&ed=2021_04_19. [in Ukrainian]

11. Poriadok rozroblennia miskykh tsilovykh ta kompleksnykh prohram, monitorynhu ta zvitnosti pro yikh vykonannya: Zatverdzheno rozporiadzhenniam Odeskoho miskoho holovy vid 8 lystopada 2016 r. № 1115 [The procedure for developing city target and complex programs, monitoring and reporting on their implementation: Approved by the order of the Odesa Mayor dated November 8, 2016]. Ofitsiinyi sait mista Odesa. URL: <https://omr.gov.ua/ua/open-city/programs/poryadok-razrobotki-gorodskih-programm> [in Ukrainian]

12. Pro zatverdzhennia Prohramy «Zabezpechennia publichnoi bezpeky ta pravoporiadku na terytorii Pershotravnevskoi silskoi rady na 2020-2022 roky»: Rishennia Pershotravnevskoi silskoi rady Nikopolskoho raionu Dnipropetrovskoi oblasti vid 20 hrudnia 2019 r. № 1024-27/VII [On the approval of the Program "Ensuring public safety and law and order in the territory of the Pershotravnev village council for 2020-2022": Decision of the Pershotravnev village council of the Nikopol district of the Dnipropetrovsk region dated December 20, 2019.]. URL: <https://pershotravnevska.otg.dp.gov.ua/rishennya-gromadi/pro-zatverdzhennya-programi-zabezpechennya-publichnoyi-bezpeki-ta-pravoporyadku-na-teritoriyi-pershotravnevskoyi-silskoyi-radi-na-2020-2022-roki>. [in Ukrainian]

13. Pro zatverdzhennia «Prohramy profilaktyky zlochynnosti na terytorii Derazhnianskoi miskoi terytorialnoi hromady na 2021-2025 roku»: Rishennia Derazhnianskoi miskoi rady Khmelnytskoi oblasti vid 14 sichnia 2021 r. № 6 [On the approval of the "Crime Prevention Program on the territory of the Derazhnyansk Territorial Community for 2021-2025": Decision of the Derazhnyansk City Council of the Khmelnytsky Region dated January 14, 2021.]. URL: <https://der.org.ua/wp-content/uploads/6.-Pro-zatverdzhennya-Programy-profilaktyky-1-1.pdf>. [in Ukrainian]

14. Pro Oblasnu kompleksu prohramu profilaktyky pravoporushen ta borotby iz zlochynnistiu na 2021 – 2023 roky: Rozporiadzhennia holovy Rivnenskoï oblasnoï derzhavnoï administratsii vid 16 liutoho 2021 r. № 105 [About the regional complex program for the prevention of offenses and the fight against crime for 2021-2023: Order of the head of the Rivne regional state administration dated February 16, 2021]. URL: <https://www.rv.gov.ua/npas/pro-oblasnu-kompleksnu-programu-profilaktiki-pravoporushen-ta-borotbi-iz-zlochinnistyu-na-2021-2023-roki-105-2021>. [in Ukrainian]

15. Pro Kompleksu prohramu shchodo zabezpechennia zakonnosti, pravoporiadku, okhorony prav, svobod i zakonnykh interesiv hromadian ta oboronnoi roboty na 2021 – 2027 roku: Rishennia Poltavskoi oblasnoï rady vid 23 liutoho 2021 r. № 131 [About the Complex program for ensuring legality, law and order, protection of the rights, freedoms and legitimate interests of citizens and defense work for 2021-2027: Decision of the Poltava Regional Council dated February 23, 2021]. URL: https://uns.adm-pl.gov.ua/?page_id=2150. [in Ukrainian]

16. Pro zatverdzhennia Prohramy spriannia diialnosti upravlinnia patrolnoi politsii v Zakarpatskii oblasti Departamentu patrolnoi politsii na 2022 – 2025 roky: Rishennia Tiachivskoi miskoi rady Zakarpatskoi oblasti vid 14 lypnia 2022 r. № 1551 [On the approval of the Program for Promoting the Activities of the Patrol Police Department in Zakarpattia Oblast of the Department of Patrol Police for 2022-2025: Decision of the Tyachiv City Council of Zakarpattia Oblast dated July 14, 2022]. URL: <https://tyachiv-city.gov.ua/docs/1255738/>. [in Ukrainian]

17. Pro kompleksnu Prohramu zabezpechennia okhorony prav i svobod liudyny, protydii zlochynnosti, pidtrymky publichnoi bezpeky i poriadku u Zhytomyrskii oblasti na 2021 – 2025 roky: Rishennia Zhytomyrskoi oblasnoï rady vid 27 travnia 2021 r. № 71 [On the comprehensive Program for the protection of human rights and freedoms, combating crime, maintaining public safety and order in the Zhytomyr Region for 2021-2025: Decision of the Zhytomyr Regional Council dated May 27, 2021]. URL: <https://zt.gov.ua/index.php/ofitsijni-dokumenti/normativni-dokumenti/rishennya-oblasnoji-radi>. [in Ukrainian]

18. Kompleksna prohrama profilaktyky zlochynnosti v Kirovohradskii oblasti na 2021-2025 roky: Zatverdzheno rishenniam Kirovohradskoi oblasnoï rady vid 19 liutoho 2021 r. № 57 [Comprehensive crime prevention program in the Kirovohrad Region for 2021-2025: Approved by the decision of the Kirovohrad Regional Council dated February 19, 2021]. URL: <https://oblrada.kr.ua/decission/2757/pro-zatverdzhennya-kompleksnoi-programi-profilaktiki-zlochinnosti-v-kirovogradskij-oblasti-na-2021-2025-roki-26-02-2021>. [in Ukrainian]

19. Kompleksna prohrama profilaktyky zlochynnosti i pravoporushen na 2021-2025 roky: Zatverdzheno rishenniam Smolynskoi selyshchnoi rady vid 23 liutoho 2021 r. № 72 [Comprehensive program for the prevention of crime and offenses for 2021-2025: Approved by the decision of the Smolin settlement council dated February 23, 2021]. URL: <https://smolino-rada.gov.ua>. [in Ukrainian]

20. Pro zatverdzhennia Kompleksnoi prohramy profilaktyky zlochynnosti ta vdoskonalennia systemy zakhystu konstytutsiinykh prav i svobod hromadian po Bashtanskii miskii radi na 2017-2021 roky: Rishennia Bashtanskoi miskoi rady vid 6 kvitnia 2017 r. № 6 [On the approval of the Comprehensive Program of Crime Prevention and Improvement of the System of Protection of Constitutional Rights and Freedoms of Citizens by the Bashtan City Council for 2017-2021: Decision of the Bashtan City Council dated April 6, 2017]. URL: <https://sheriffua.org/Media/files/documents/63f129f80b4c6e049d41effd28cd1086.pdf> [in Ukrainian]

21. Shadska U. (2018) Bezpeka hromady – poshuk spilnykh rishen [Community security – finding joint solutions]: navchalnyi posibnyk. Kyiv, 154 s. [in Ukrainian]
22. Pro Natsionalnu politsiiu: Zakon Ukrainy vid 2 lypnia 2015 r. № 580-VIII [On the National Police: Law of Ukraine dated July 2, 2015]. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 2015. № 40-41. St. 379. [in Ukrainian]
23. Pro natsionalnu bezpeku Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 21 chervnia 2018 r. № 2469-VIII [On the national security of Ukraine: Law of Ukraine dated June 21, 2018]. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 2018. № 31. St. 241. [in Ukrainian]
24. Pro zasady derzhavnoi rehionalnoi polityky: Zakon Ukrainy vid 5 liutoho 2015 r. № 156-VIII [On the principles of state regional policy: Law of Ukraine dated February 5, 2015]. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 2015. № 13. St. 90. [in Ukrainian]
25. Pro zatverdzhennia Derzhavnoi stratehii rehionalnoho rozvytku na 2021-2027 roky: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 5 serpnia 2020 r. № 695 [On the approval of the State Strategy for Regional Development for 2021-2027: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated August 5, 2020]. Ofitsiinyi visnyk Ukrainy. 2020. № 67. St. 2155. [in Ukrainian]
26. Rehionalni stratehii rozvytku na period do 2027 roku [Regional development strategies for the period until 2027]. Ofitsiinyi veb-sait Ministerstva rozvytku hromad ta terytorii Ukrainy. URL: <https://www.minregion.gov.ua/napryamki-diyalnosti/derzhavna-rehional-na-polityka/strategichne-planuvannya-regionalnogo-rozvitku/strategichne-planuvannya-regionalnogo-rozvitku-na-period-do-2027-roku/regionalni-strategiyi-rozvytku-na-period-do-2027-roku/> [in Ukrainian]
27. Pro rozroblennia prohnoznykh i prohramnykh dokumentiv ekonomichnoho i sotsialnoho rozvytku ta skladannia proektiv Biudzhetnoi deklaratsii ta derzhavnoho biudzhetu: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 26 kvitnia 2003 r. № 621 [On the development of forecast and program documents of economic and social development and the preparation of drafts of the Budget Declaration and the state budget: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated April 26, 2003]. Ofitsiinyi visnyk Ukrainy. 2003. № 18. № 64. St. 834. [in Ukrainian]
28. Pro Kompleksnu oblasnu prohramu «Pravoporiadok na 2021-2025 roky»: Rishennia Sumskoi oblasnoi rady vid 23 lypnia 2021 r [About the Comprehensive Regional Program "Law and Order for 2021-2025": Decision of the Sumy Regional Council dated July 23, 2021]. URL: <http://www.prav-org.sm.gov.ua/index.php/uk/programi-rozvitku> [in Ukrainian]